

VÁRDAI LEVENTE

Ausztráliai körkép a magyarnyelv-tanítás ügyéről

Beszámoló az idei AMPE-konferenciáról és a kapcsolódó szakmai továbbképzésről

NAPLÓ

„Egyetlen hazánk van: ez a magyar nyelv.”

(Kányádi Sándor)

BEVEZETÉS

Olyan kincs a magyar nyelv, melyet az anyaországtól távol és nehézségek közepette is tovább kell adnunk – közösen vallják ezt a nagyvilágban elszórva működő diaszpóraszervezetek. Lényegében ez a gondolat teremti meg a kapcsolatot közöttük. Számos formát ölt a magyar nyelv – szélesebben értelmezve a magyar kultúra – átadására tett törekvés. Ahol magyarok élnek, ott tucatjával működnek tánccsoportok, cserkészcsapatok és közösségi hétvégi magyar iskolák, s bár eltérő módszertannal és eszköztárral operálnak, azonos célok elérésére törekednek. Többek közt összeköti őket az is, hogy a magyar nyelv átadását, ápolását és pallérozását idegennyelvi közegben, mondhatni nehezített terepen végzik.

Az Ausztráliai Magyar Pedagógusok Egyesülete (AMPE) azzal a céllal jött létre a 2010-es évek közepén, hogy összefogja, támogatja a Magyarországtól távol tevékenykedő önkéntes magyartanárokat, és a szakmai továbbképzés lehetőségét biztosítsa szolgálatukhoz. Az Egyesület 2015 óta

minden esztendőben megrendezi konferenciáját. Idén online keretek között, szeptember 28-án kerítették rá sort a szervezők.

Olyan programmal készültek, amely az iskolavezetőknek, pedagógusoknak, szülőknek és a diaszpóra iránt érdeklődőknek egyaránt szólt; a fókuszba pedig a magyarnyelv-tanítás gyakorlati ötleteit és módszertani kérdéseit állították.

Habár az ausztráliai pedagógusszervezet a koronavírus-járvány óta többnyire online keretek között tartja meg éves rendezvényét, mégis jellemző rá a hibrid forma. Az ötödik kontinensen óriásiak a távolságok, így jellemzően az azonos településeken működő iskolák tanárai egy-egy helyen összegyűlnek, és közösen kapcsolódnak be az online közvetített tanácskozásba. Az idei rendezvény központi helyszíne Melbourne-ben volt, ahol az AMPE jelenlegi elnöke, Füry Melinda élőben köszöntötte az egybegyűlteket, illetve a Zoom felületén keresztül bekapcsolódó tanárokat. Elnöki köszöntőjében először rámutatott a hétvégi magyar iskolák jelentőségére, majd ismertette a konferencianap menetét, és felvezette az érdekesnek, változatos-gondolatébresztőnek

ígérkező előadásokat. Beszédét a szervezet működési helyzetének ismertetésével zárta. Ebből kiderült; 15 közösségi magyar iskolában 50 tanárral és számos segítővel kiegészülve összesen 500 diák magyar nyelvi képzését végzik. A tavalyi évhez hasonlóan idén is 28-an tettek *magyar*

mint idegen nyelvből érettségit a hétvégi iskolák diákjai közül. Ez az adat felhívja a figyelmet arra, hogy az ausztrál oktatási rendszerben a hétvégi közösségi iskolákban tanuló diákok opcionálisan érettségi vizsgát tehetnek a bevándorló nemzetek nyelveiből. A civil alapon, egyedileg kidolgozott tanmenettel működő magyar iskolák közül azonban csak néhány rendelkezik ilyen szintű akkreditációval. Többségében a fiatalok hétköznapi nyelvhasználatának erősítésére helyezik a hangsúlyt.

SZAKMAI ELŐADÁSOK

Az AMPE konferenciáinak egyik pillérét hagyományosan a szakmai és módszertani előadások biztosítják. Ez idén is hasonlóképpen alakult; négy meghívott előadással készültek a szervezők. Kihhasználva az online tér adta lehetőségeket, az előadók – megbírkózva az időzónák okozta nehézséggel – nemcsak Ausztráliából, de Magyarországról, Spanyolországból és Argentínából csatlakoztak be, és a különböző nézőpontok e felváltása igazán érdekessé tette az értekezletet. A fél-egyórás előadásokat kérdések és élénk szakmai diskurzus követték.

„*Hogyan tanítsuk azokat, akik semmit nem tudnak?*” – tette fel előadása kezdetén a hallgatóság közül mindenkit foglalkoztató

kérdést Benedek Zsuzsanna, aki Dél-Amerikában a magyarnyelv-tanításnak szentelte életét. A Buenos Airesben élő előadó – aki egyben az Argentínai Magyar Intézmények Szövetsége (AMISZ) vezetője is – több évtizedes és jelenleg is aktív tanítási tapasztalat

tal rendelkezik, melynek gyümölcseiként tankönyvek is születtek (*Benedek, 2022*). Ismereteit különböző magyar szervezetekben, hétvégi magyar iskolákban szerezte, ezen felül egyetemi kurzus keretében

is tanítja nyelvünket az érdeklődők számára. A *Magyar nyelv kívülről belülről: Hogyan tanítsunk nem beszélő gyermekeket?* címet viselő prezentációjának központi gondolatát az adta, hogy a magyar nyelvvel barátkozók, avagy kezdők számára támogató közeget kell teremteni a tanulási-tanítási folyamat során. Vekerdy Tamás pszichológusra hivatkozva elmondta: öröm nélkül nincs tanulás. Erre kell építeni, amikor órákat tervezünk, játékos formákat érdemes használni és hétköznapi példákat alkalmazni. Azok az apró tippek, melyeket megosztott az előadó, igen jól rezonáltak az ausztráliai magyar tanárok gondolataival, hiszen hasonló kihívásokkal állnak szemben. Ennek a diszkusszió során a konferencia résztvevői hangot is adtak, majd a hangos olvasás szükségességéről és a szótagolás jelentőségéről cseréltek gondolatokat.

Az Argentínában bevált joggyakorlatok megosztását követő előadásban Ausztráliára vetült a konferencia figyelme. Két, a Kőrösi Csoma Sándor Program (KCSP; *Gazsó, 2018*) keretében ösztöndíjat nyert fiatal, Balázs-Szakmári Csilla és Várdai Levente (e sorok írója) egy olyan társszerzős előadást állított össze, melyben a melbourne-i magyar

iskolákban eltöltött kiküldetésük tapasztalatait összegezték. A magyarországi tanítási, drámapedagógiai és múzeumi tapasztalattal rendelkező tanárok pillanatnyilag öt különböző hétvégi magyar iskolában tanítanak magyart mint idegen nyelvet Melbourne-ben, de további helyi szervezetekkel is együttműködnek a magyar kulturális rendezvények megvalósításában. *A magyar nyelv tanításának kihívásai és lehetőségei idegennyelvi közegben* című előadásukban ismertették álláspontjukat, miszerint a diaszpórában az iskoláknak a magyar identitástudat és nyelvismeret fenntartásában kulcsszerepük van, és a szűkös lehetőségek miatt a hatékonyságra kifejezetten érdemes odafigyelni. Az óratervezések és további iskolai programok kapcsán a Gardner-féle többszörös intelligencia elméletére és a nyelvtanulási motivációk ismeretére hívták fel a figyelmet (lásd még: *Csizér*, 2007). Prezentációjuk végén pedig olyan létező jógyakorlatokat fűztek egy csokorba (táborok, tematikus napok, online programok stb.), melyeket az ausztráliai magyar iskolák jelenleg is alkalmaznak, és amelyek a nyelvtanítás sikerességi zálogainak tekinthetők.

Egy rövid kávészünetet követően, ahol felüdítő volt megtapasztalni a különböző iskolákból érkező magyartanárok párbeszédét, újra egy módszertani előadásra került sor. Máté Zita, aki többnyelvű gyerekek oktatására szakosodott nyelvtanár, Spanyolországból jelentkezett be, és ezzel a konferencia jelenléte kiterjedt sorban a harmadik kontinensre, Európára is. Az előadó több mint húszéves szakmai tapasztalattal rendelkezik egy spanyol–baszk–német háromtan nyelvű iskolában (Máté, 2017). Bemutatott

példáit az itt végzett munkájából merítette, miközben a többnyelvű gyerekek sajátos nyelvtanulási folyamatát is ismertette. Megállapítása szerint motiváló témákkal kell készülni – ahol mindig dilemma, hogy egzotikusat vagy ismerőset válasszunk – és a strukturált szókinszfejlesztést érdemes gyakorolni. A tanóra során javallott egyenes logikai szálal kialakítani, hogy az minél inkább követhető legyen a különböző nyelvi szinten lévő diákok számára. Prezentációja második felében egy konkrét példát mutatott be a motiváló szövegfeldolgozás módszertanából, mely láthatóan kivívta a résztvevők érdeklődését. Erről, illetve a diktálás alkalmazhatóságáról szóló beszélgetés követte a konferencia harmadik előadását.

A szakmai prezentációk sorát egy hazai, Budapestről bejelentkező előadó zárta. Reményi Tamás pszichopedagógus, szenzoros integrációs terapeuta, egykori KCSP-ösztöndíjas, az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar

mesteroktatója előadásának címe ez volt: *„A Boomerek nyugalmától az Alfák szorongásáig: Viselkedészavarok egy változó világban”* – *avagy a 2020-as években sem akarja egy gyermek sem a szüleit, pedagógusait bosszantani! Nézzünk a viselkedészavarok tünetei mögé!* A konferencián addig elhangzott gyakorlatorientált előadások után itt alapvetően az elméletre került a hangsúly, és az egyes generációk sajátosságainak hátterébe a gyógypedagógia szemüvegén keresztül kaphatott alapos betekintést a hallgatóság (Reményi, 2022). Az előadó felhívta a figyelmet, hogy minden nemzedéknél másféle módon jelenik meg a stressz, és ezért eltérő módon kell őket segítenünk a tanulási folyamatokban. Az online környezet

minden nemzedéknél másféle módon jelenik meg a stressz

hatásának drasztikus előretörése miatt a mai fiataloknál erősíteni kell a közösségi programokon való részvételt, hogy így a valós térben is interakcióba kerüljenek, kapcsolódjanak egymáshoz. A hétvégi magyar iskoláknak, mivel a közösséget szolgálják, ezen a téren is fontos küldetésük van, és pozitív hatást tudnak gyakorolni a fiatalokra.

KÖZÖSSÉGI MAGYAR ISKOLÁK BEMUTATKOZÁSA

A szakmai és módszertani muníciót biztosító prezentációk mellett a szervezet iskolái is megkapták a bemutatkozás lehetőségét. Nem külön blokkban, hanem egy-egy komolyabb hangvételű előadást követően jutottak a szó jogához az iskolák képviselői, hogy helyzetképet adjanak a náluk tapasztalható kihívásokról és a megvalósított rendezvényekről. Sydney, Brisbane, Gold Coast, Adelaide, Perth és Melbourne mellett az új-zélandi Aucklandon működő iskola is bemutatkozott. Igen változatosan, 3–10 perces időintervallumokban került sor ezekre; volt, ahol videós összefoglaló, más-hol képvetítés, végül prezentációt kísérő szóbeli helyzetjelentés formájában. Ezek a bemutatók tekinthetők az AMPE-konferenciák második pillérének, hiszen motiválóan hat a tanárookra, ha azt tapasztalják: nincsenek egyedül, mások is küszködnek és tesznek a magyar kultúra és nyelv ápolásáért.

Az iskolai beszámolókból kitűnt, hogy Ausztráliában politikailag támogatják a kisebbségi nyelvek közösségi iskolákban való átadásának módszerét (*Hatos*, 2005). Szinte mindenhol heti vagy kétheti

rendszerességgel, külön korcsoportokra és nyelvi szintekre bontva tartják a tanórákat. Legtöbb helyen az óvodai igényt is próbálják kielégíteni, azonban az önkéntes tanárok létszámingadozása igen jelentős kihívás elé állítja az iskolák vezetését. Alapjában véve a szülők működtetik ezeket a társulásokat, és éppen ezért a 10–30 diákot oktató iskolák nem önmagukban állnak az idegennyelvi közegben (*Maróti*, 2021). Ellenkezőleg, a többi magyar szervezettel együttműködésben ügködnek a helyi magyarság érdekében, és aktív szerepet visznek a közösségi programok megszervezésében. Minden bizonnyal fakadnak ezekből nehézségek és

súrlódások, azonban az iskolák együtt például a cserkészekkel avagy néptáncosokkal nagyobb hatást fejtenek ki, és szélesebb körű magyar nyelvi közegbe tudnak formálni.

Ezek mind-mind ahhoz járulnak hozzá, hogy a külföldön élő magyar fiatalok értékesnek lássák származási nyelvüket, és motiváltak álljanak az elsajátításához.

Természetesen egy magyarországi magyarnak már önmagában is érdekes lehet az a tény, hogy hétvégi magyar iskolák működnek Ausztráliában, és több mint egy tucatot működtetnek belőlük a közösségek. Az viszont mindenképpen kuriózumnak számít, hogy az AMPE kebelén belül két olyan közösségi iskola is létezik, amely nem a kontinensországon területén helyezkedik el. A szervezet ugyanis az elmúlt időszakban kapcsolatba került a Japánban található Tokiói Magyar Iskolával és a Szingapúrban működő Magyar Tanoda iskolakezdeményezéssel is – és szakmailag támogatja azokat.

ÖSSZEGZÉS

Az Ausztráliai Magyar Pedagógusok Egyesületének éves konferenciájára és továbbképzésére 2024. szeptember 28-án került sor. Hibrid és nemzetközi jellege mellett alapvetően a magyar mint idegennyelv oktatásának módszertani kérdéseit vette górcső alá. Az önkéntesen vagy minimális anyagi ellenszolgáltatás fejében tevékenykedő pedagógusok számos gyakorlati ötlettel és jogyorkorlattal gyarapodva folytathatják a

diaszpóra szempontjából üdvös tevékenységüket. A jövő évi – sorban a tizedik – jubileumi AMPE konferencia és szakmai továbbképzés előkészítő munkálatai már javában zajlanak. Az ismertetett tervek szerint 2025. március 7–9. között a Victoria állambeli Melbourne városának közelében offline módon, azaz élőben gyűlnek majd össze Ausztrália közösségi magyar iskoláinak pedagógusai. A rendezvény megvalósulását a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. támogatja, a szervezők pedig anyaországi vendégelőadók meghívását is tervezik.

Hivatkozott irodalom

- Benedek Zs. (2022): *Beszéljünk magyarul 1*. Buenos Aires.
- Csízér K. (2007): A nyelvtanulási motivációk vizsgálata. *Új Pedagógiai Szemle*. 57. 6. sz., 54–68. Letöltés: <https://folyoiratok.oh.gov.hu/uj-pedagogiai-szemle/a-nyelvtanulasi-motivacio-vizsgálata> (2024. 10. 03.).
- Gazsó D. (2018): A Körösi Csoma Sándor Program ösztöndíjasainak tevékenységei. *Kisebbségi Szemle*. 3. 3. sz., 103–116. Letöltés: https://bgazrt.hu/wp-content/uploads/2019/05/7.Gazso_.pdf (2024. 10. 03.).
- Hatoss, A. (2005): Language Policies and Language Maintenance: The Case of the Hungarian Community in Australia. In: Cunningham, D. és Hatoss, A. (szerk.): *An International Perspective on Language Policies, Practices and Proficiencies*. Fédération Internationale des Professeurs de Langues Vivantes, Belgrave. 375–392.
- Maróti O. (2021): Ismeretlen, de nem idegen nyelv – A származásnyelvi tudásszerkezetről és oktatási helyzetről. In: Bándli J., Pap A. és Zajacz Z. (szerk.): *MID-KÖRKÉP – Magyar mint idegen nyelv – Oktatási helyzetek, módszertani tudnivalók*. Budapest. 129–150.
- Máté, Z. (2017): La evaluación de lenguas en un colegio plurilingüe: Un estudio de caso de las creencias pedagógicas del profesorado. *Bellaterra Journal of Teaching & Learning Language & Literature*. 10. 3. sz., 28–46. DOI: 10.5565/rev/jtl3.724
- Reményi, T. (2022): Prevention and treatment of behavioural and learning disorders with sensory integration therapy. *Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat*. 10. 2–3. sz., 86–109. DOI: 10.31074/gyntf.2022.3.86.109

*Pillanat
egy KIP-óráról*